

★★★★
**JAAR
VERSLAG**
2019 / 2020

★★★★
**FOUR
FREEDOMS**
door het jaar
heen

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Vrijheidscolleges 2019	5
Message in a Bottle, gedichtenwedstrijd en tentoonstelling	6
Bevrijdingsfestival Zeeland 2019	7
Nationale start 75 jaar vrijheid	8
Uitreiking Four Freedoms Awards	9
Eerst editie van de Black Achievement Month in Zeeland	10
Literaire tocht met Vamba Sherif	11
Film by the Sea	12
Holocaust Memorial Day	13
Herdenking Slavernijverleden	14
Tentoonstelling 'De Tweede Wereldoorlog in 50 foto's'	15
Film by the Sea Educatie programma	16
Black Achievement Month	17
75 jaar Verenigde Naties	18
Literaire Tocht met Natascha van Weezel	19

★★★★
2019

Inleiding

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de activiteiten en evenementen die in 2019 en 2020 in het kader van Four Freedoms door het jaar heen én de herdenking en viering van 75 jaar vrijheid zijn georganiseerd.

2019 en 2020 waren bijzondere en veelbewogen jaren. In 2019-2020 vierden we dat het Koninkrijk der Nederlanden 75 jaar geleden is bevrijd en dat we sindsdien in vrijheid leven. Op 31 augustus 2019 vond in Terneuzen de landelijke aftrap

plaats van dit lustrumjaar. Tijdens deze nationale start was er volop aandacht voor de Slag om de Schelde, maar ook voor Four Freedoms en wat deze vrijheden in het dagelijks leven betekenen.

De 75-jarige herdenking van de bevrijding van Nederland en de activiteiten in het kader van Four Freedoms door het jaar heen werden in 2020 echter hard getroffen door de aangescherpte maatregelen om verspreiding van het coronavirus te voorkomen. Veel (plaatselijke) herdenkingen en evenementen in de aanloop naar 4 en 5 mei gingen niet door. Ook tentoonstellingen over het verloop van de Tweede

Wereldoorlog waren niet te zien, omdat musea hun deuren moesten sluiten.

Gelukkig is er in 2019 en 2020 toch veel moois tot stand gekomen. De resultaten zijn te zien in dit jaarverslag. Het maatschappelijk belang van vrijheid vormde het vertrekpunt voor het jaarprogramma in beide jaren. Activiteiten om trots op te zijn. Dankzij het enthousiasme en de betrokkenheid van landelijke organisaties en alle organisaties in de werkgroep hebben we dit samen in Zeeland kunnen realiseren.

Werkgroep Four Freedoms door het jaar heen

Vrijheidscolleges 2019

Van 2 april tot en met 5 mei 2019 werden in ons land 45 Vrijheidscolleges gegeven. De Vrijheidscolleges zijn een jaarlijkse serie lezingen die gebaseerd zijn op de 'Four Freedoms' van president Franklin Roosevelt. In 2013 vond de eerste reeks Vrijheidscolleges plaats in Utrecht. In 2015 breidden de Vrijheidscolleges uit naar andere provincies, waaronder Zeeland.

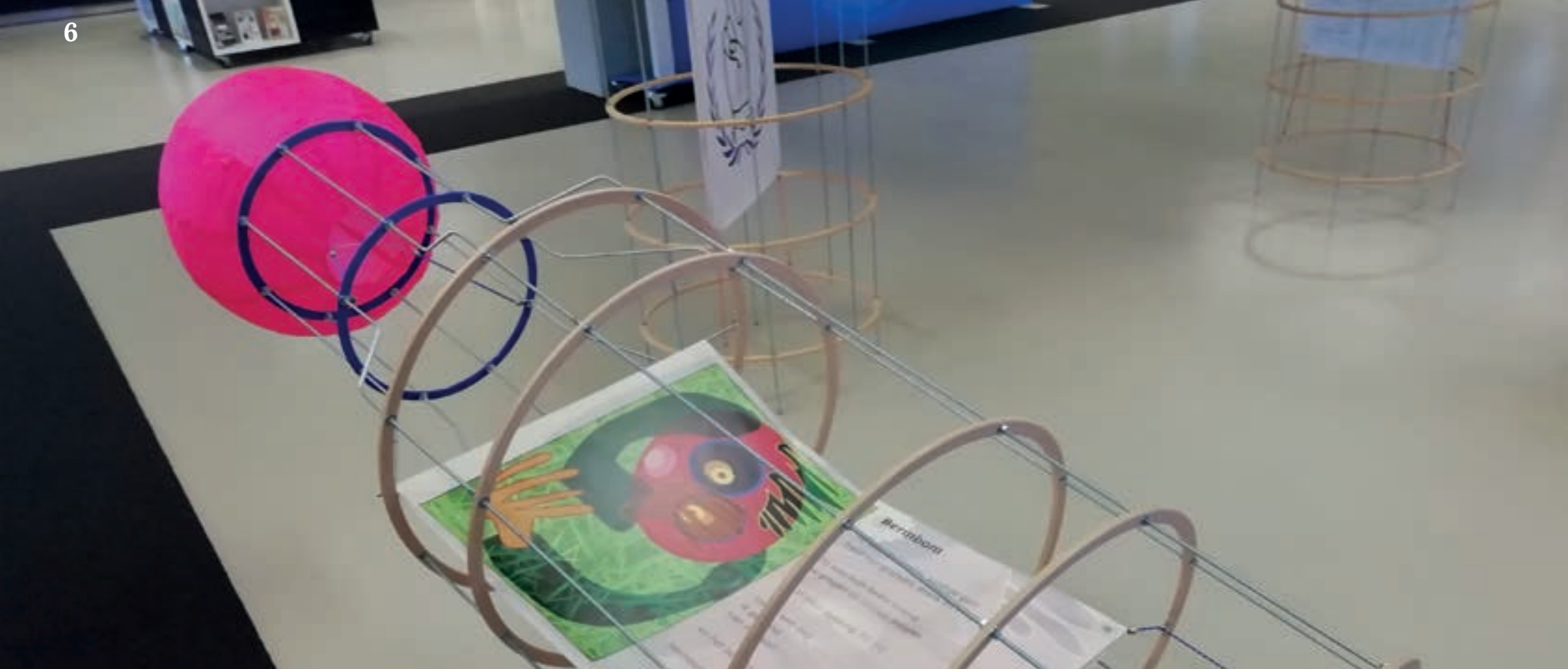
Ronald Giphart, Özcan Akyol, Natascha van Weezel en Aafke Romeijn deelden in 2019 in Zeeland hun visie op vrijheid met het publiek. Ontroerende en inspirerende lezingen die tot nadenken stemden en discussies losmaakten.

Schrijver Ronald Giphart trapte op 18 april af met een lezing in Museum het Belfort in Sluis. Ronald richtte zich in zijn college op het ontstaan, de rol en de werkwijze van het studentenverzet tijdens de Tweede Wereldoorlog. De Universiteit Utrecht bleef, in tegenstelling tot andere universiteiten in het land, open tot 1943. Er waren studenten en professoren die zich aanpasten aan de eisen van de bezetter, maar sommigen organiseerden diverse verzetsdaden. Eén van de bekendste verzetshelden is Frits Iordens, die onder andere ruim 400 Joodse kinderen redde.

Natascha van Weezel - auteur, documentairemaker en vaste columnist bij het Parool - en Özcan Akyol ("Eus") gaven op 23 april een boeiend dubbel-college in het oude stadhuis in Middelburg. Die dag sprak Eus ook voor studenten van HZ en Scalda. Het werk van Natascha en ook haar lezing wordt beïnvloed door haar familiegeschiedenis. Haar ouders zijn journalisten Anet Bleich en de in 2019 overleden Max van Weezel, beiden kinderen van overlevende van de Holocaust.

Naast zijn literaire werk is Özcan Akyol als opiniemaker geregeld te zien in televisieprogramma's. Hij staat bekend als iemand die zegt wat hij vindt. Akyol: "Ik ga geen rekening houden met iemand die te veel naar de Turkse staatstelevisie kijkt of te lang op PVV-fansites zit en alternatieve waarheden doorgeeft en verdedigt. Ik ben daar niet verantwoordelijk voor, mijn verantwoordelijkheid is het om tegenwicht te bieden."

Creative duizendpoot Aafke Romeijn sloot de serie colleges op 5 mei af tijdens het Bevrijdingsfestival Zeeland in Vlissingen. Als muzikant, schrijfster en journalist is ook Aafke niet bang om het achterste van haar tong te laten zien. In haar college keek Aafke naar vrijheid binnen Europa. Wat zou Europa kunnen betekenen voor onze individuele en collectieve vrijheid? Is Europa een imaginaire gevangenis of de sleutel tot een vrijere wereld?

Message in a Bottle, gedichtenwedstrijd en tentoonstelling

Het project 'Message in a Bottle' bestaat uit een gedichtenwedstrijd en een tentoonstelling. Het project sloot aan bij 75 jaar Herdenking Slag om de Schelde die in 2019 en 2020 in Zeeland groots werd herdacht vanaf het startmoment landelijke herdenking 75 jaar vrijheid op 31 augustus 2019 in Terneuzen. Dit project is een uitgevoerd door ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland en werd financieel ondersteund door Provincie Zeeland, Europe Direct en Bevrijdingsmuseum Zeeland.

Een gedichtenwedstrijd voor jongeren van het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs werd uitgezet. Als inspiratie hiervoor volgden de leerlingen een workshop verzorgd door een van de dichters, Anna de Bruyckere (Stadsdichter van Middelburg) of Tanja Harpe, vergezeld door een oorlogsveteraan verbonden aan het Veteraneninstituut. De tien workshops maakten veel indruk op de leerlingen en resulteerden in 83 inzendingen afkomstig van Odyzee college Middelburg en Kloetinge, Nehalennia Middelburg, Scalda Middelburg en Goes, Scheldemonde college Vlissingen en Calvijn college Tholen.

De 83 inzendingen werden voorgelegd aan de jury die bestond uit Harold Bergmann (burgemeester van Middelburg), Tanja Harpe (schrijfster), Hans Droppert (regionaal coördinator Veteraan in de Klas), Anya Marinissen (vakreferent ZB)

en Josephine Scholte de Jong (winnaar regionale finale Kunstbende categorie taal 2019).

De jury selecteerde de 12 beste gedichten en deze maakten deel uit van de tentoonstelling Message in a Bottle. De tentoonstelling bestaat uit 12 flessen van 250 cm hoog en 70 cm in doorsnee. Een creatie van kunstenaars Ramon de Nenni en Cor de Lange. De illustraties bij de gedichten zijn gemaakt door Bo de Jong, Petra Rouwendal, Jeroen Kersouw, Ramon de Nenni, Ben Vranken en Paul de Ruiter. De tentoonstelling was te zien in de ZB in Middelburg en op diverse scholen.

De tentoonstelling was te zien in de ZB in Middelburg, op diverse scholen en tijdens de nationale start 75 jaar vrijheid op 31 augustus 2019 in Terneuzen.

Bevrijdingsfestival Zeeland 2019

4 mei Theater na de Dam

De Zeeuwse versie van Theater na de Dam is inmiddels een stevige traditie aan het worden. Met een programma van kleine theatervoorstellingen tussen herdenking en vieren met verhalen over angst, keuzes, loyaliteit en verscheurde families. Zoals de voorstelling 'Het meisje met het rode haar, over een meisje van 17 jaar dat in het verzet terecht komt en ingrijpende keuzes moet maken, de intense voorstelling 'Grijs gebied' van Jeugd Theater School Zeeland over hoe het was jong te zijn in oorlogstijd en de 'Horzelman', een Like show met live publiek over vloggen, volgen en vervolgd worden.

H.M. van Randwijklezing

In een weer stampvolle Jacobskerk was het in 2019 de beurt aan Lilian Gonçalves-Ho Kan You om het gedichtengoed van schrijver, dichter en verzetsman Henk van Randwijk levend te houden. Jurist en mensenrechtenactivist Lilian Gonçalves, partner van de in 1982 in Suriname vermoorde Kenneth Gonçalves, hield het publiek voor dat het recht uiteindelijk altijd moet zegevieren, ook in Suriname.

“De viering en herdenking is nodig, niet alleen vanwege de geschiedenis die wij niet mogen vergeten, maar ook omdat de vrijheidsstrijd nog dagelijks gevoerd wordt. In Suriname. In Soedan. In Venezuela.” De H.M. van Randwijklezing was niet alleen live op Omroep Zeeland te zien, maar werd – heel bijzonder - ook uitgezonden door de Surinaamse radio.

Bevrijdingsfestival Zeeland

Bevrijdingsfestival Zeeland kende een frisse editie, maar met hartverwarmende optredens van onder andere de Ambassadeur van de Vrijheid Maan, Davina Michelle en veel Zeeuws talent. Hartverwarmend waren ook de gesprekken die bezoekers konden voeren met veteranen, met mensen met een beperking, en met politici op het Plein van de Vrijheid.

In een opvallende opblaas roze kerk gaf schrijver, muzikant en kunstenaar Aafke Romeijn het afsluitende Vrijheidscollege: “Het lijkt wel of Europa een gemeenschap is geworden om je aan te ontworstelen of om moreel afstand van te nemen. Maar wat

zou Europa kunnen betekenen voor onze individuele en collectieve vrijheid? Is Europa een imaginaire gevangenis of de sleutel tot een vrijere wereld?”

Nieuw deze editie was de samenwerking met de ZB met een speciale Tegenlicht Meet-up sessie met als titel 'Trollen, Trump en Thierry'. Sprekers Maurits Falckenreck, Barbara Oomen en Anita Pijpelink gingen het gesprek aan met het publiek, waarbij de kloof tussen internet-cultuur en offline aan de orde kwam.

Nieuw was ook het Plein van de beperkte vrijheid, met een ervaringsroute in een rolstoel, koffie bestellen bij een doofstomme

barista en proeven in een restaurant voor blinden. Indrukwekkend was de containervoorstelling door de Syrische vluchteling Diyar Talabani met zijn relaas over het lot van een statushouder.

Vooruitgekeken werd er naar 75 Jaar Slag om de Schelde met een preview van de Vrijheidsboulevard Slag om de Schelde op het de Ruyterplein.

De editie 2019 van Bevrijdingsfestival Zeeland werd bezocht door ruim 35.000 mensen, onder wie een groot aantal jongeren, maar ook een vaste schare bezoekers van buiten Zeeland.

Nationale start 75 jaar vrijheid

In 2019 en 2020 stonden we in Nederland stil bij het einde van de Tweede Wereldoorlog en vierden we 75 jaar vrijheid. De aftrap van het lustrumjaar vond plaats in Terneuzen op 31 augustus 2019 met een grootse herdenking van de Slag om de Schelde.

Het jubileumjaar werd in Terneuzen officieel ingeluid door Z.M. Koning Willem-Alexander met het luiden van een historische belboei. Speciale gasten waren de veteranen uit de landen die ons land in 1944 en 1945 hebben bevrijd. In historische voertuigen werden ze naar het podium aan de Westerschelde gereden waar ze persoonlijk werden ontvangen door

Koning Willem-Alexander en H.M. Koningin Máxima én Z.M. Koning Filip en H.M. Koningin Mathilde van België. Daarvoor werd in een theaterprogramma uitgebreid stil gestaan bij 75 jaar vrijheid en de Slag om de Schelde. Minister-president Rutte en gouverneur-generaal Payette van Canada hielden een toespraak.

Het Vrijheidsplein was het kloppend hart van het festivalterrein. Het programma werd gestart met een speciale choreografie van dansgroep DanZee. Zo'n 150 dansers, afkomstig van 9 verschillende dansscholen uit heel Zeeland, dansten in een choreografie van Marjon van Grunsven. De hele dag konden bezoekers genieten van een programma op het podium met muziekoptredens van onder meer Maan, Roel van Velzen en de band van de Noorse marine. Er was een vlootparade en historische vliegtuigen vlogen over tijdens het programma.

Er was ook grote belangstelling voor de Vrijheidsboulevard. In zeecontainers werd het verhaal van de Slag van de Schelde en de bevrijding van Zuid-Nederland in woord en beeld gebracht met tentoonstellingen, verhalen, filmbeelden en optredens. De Slag om de Schelde vond eind 1944 plaats in het noorden van België en het zuidwesten van Nederland. Deze belangrijke militaire operatie is minder bekend dan bijvoorbeeld de slag om Arnhem of de invasie in Normandië, terwijl deze geslaagde slag van cruciale betekenis is geweest voor de bevrijding van Nederland en West-Europa.

Bioscoop CineCity werd voor de gelegenheid omgedoopt tot Vrijheidshuis. De hele dag waren er in het Vrijheidshuis voorstellingen, films en (boek)presentaties. Minister Ank Bijleveld van Defensie ging in gesprek met veteranen, kinderen genoten met hun

(groot)ouders van de indrukwekkende theatervoorstelling Oorlogsgeheimen naar het boek van Jacques Vriens of namen deel aan een speciale Klokhuis Meet-Up over vrijheid.

Tot slot verzorgde Dieuwertje Blok een speciaal kidscollege. In haar college stond ze stil bij het onderduikverleden van haar moeder en de verantwoordelijkheid die we allemaal hebben om de vrijheid te behouden. Dieuwertje weet door haar familiegeschiedenis dat deze waarde zeer kwetsbaar is: "Mijn moeder was 17 toen de oorlog uitbrak en 19 toen ze moest onderduiken. Haar verhaal is natuurlijk ook heel bepalend geweest voor mijn gevoel van vrijheid. Ik ben het aan haar verplicht om, net als zij gedaan heeft na de oorlog, ervoor te waken dat de bevrijding toen niet voor niets is geweest."

Uitreiking Four Freedom Awards

Op zaterdag 5 oktober 2019 werden in New York (Hyde Park) de Four Freedom Awards 2019 uitgereikt. De uitreiking werd bijgewoond door 265 mensen, waaronder Han Polman, Commissaris van de Koning van de Provincie Zeeland & voorzitter van de Roosevelt Foundation en een delegatie van meer dan 30 mensen uit Nederland.

Op 5 oktober werden de Four Freedom Awards uitgereikt aan:

- **Lonnie Bunch**,
Algemene vrijheidsaward
- **The Boston Globe**,
Vrijheid van meningsuiting
- **Krista Tippett**,
Vrijheid van godsdienst
- **Franklin Thomas**,
Vrijwaring van gebrek
- **Sandy Hook Promise**,
Vrijwaring van vrees

De awards worden in de oneven jaren uitgereikt in New York, in de even jaren in Middelburg. In de VS worden in beginsel de awards uitgereikt aan inwoners van en organisaties in de VS, in Middelburg aan personen en organisaties in de rest van de wereld.

Eerst editie van de Black Achievement Month in Zeeland

In oktober 2019 heeft de eerste editie van de Black Achievement Month in Zeeland plaatsgevonden. In 2016 heeft het NiNsee (Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis) besloten de maand oktober uit te roepen tot de Black Achievement Month. BAM besteedt via exposities, debatten, lezingen, literatuur, muziek en film aandacht aan bijzondere bijdragen van personen met Afrikaanse roots aan de Nederlandse samenleving.

Rijkdom aan talenten en expertise

In Zeeland komt steeds meer aandacht voor het Nederlands trans-Atlantische slavernijverleden, van verleden tot heden. Dit draagt bij aan het bewustzijn dat er in onze huidige samenleving historische en sociale patronen bestaan die voortkomen uit onze slavernij- en koloniale geschiedenis. Erkenning van de kwaliteiten van de zwarte gemeenschap is nodig. De rijkdom aan talenten en expertise rechtvaardigt dit initiatief en is tevens een ode aan diversiteit en nieuw burgerschap. Op deze wijze wordt ook bijgedragen aan een evenwichtige beeldvorming van personen met Afrikaanse roots.

Greep uit alle evenementen

- Donderdag 3 oktober organiseerde Drvkkery Middelburg de eerste editie van 'Woordwaarde' met Babs Gons (winnaar Black Achievement Award 2018, categorie kunst en cultuur);
- Zaterdag 5 oktober was de expositie 'Zwarte Uitvinders' te zien tijdens de Wetenschapsdag in ZB;
- Woensdag 9 oktober vond het landelijke symposium 'Waarom vrijheid niet wachten kon' plaats in de Burgerzaal van het stadhuis van Middelburg. Centraal stond het onderzoek van dr. Kwame Nimako naar het parlementair debat in Nederland dat voorafging aan de afschaffing van de trans-Atlantische slavernij in 1863;
- Eind oktober vertoonde Cinema Middelburg 'Amazing Grace', een documentaire over de vorig jaar overleden zangeres Aretha Franklin.

Voor Zeeuwse jongeren

Auteur Vamba Sherif schreef speciaal voor Zeeuwse jongeren de novelle 'Sundiata' en bezocht in de week van 7 oktober scholen voor voorgezet- en middelbaar beroepsonderwijs. Met leerlingen ging hij in gesprek over diepgewortelde vooroordelen, racisme en discriminatie. Sherif heeft daarnaast donderdagavond 10 oktober in de Drvkkery tijdens een rondetafelgesprek gesproken over zijn laatste boek 'Zwart'. Studenten van HZ Cult konden later die maand naar de film 'Blackkklansman' van Spike Lee in Cinema Middelburg.

Organisatie

Door de samenwerking tussen de verschillende organisaties is er een rijk en divers programma gemaakt. BAM Zeeland is een project van Provincie Zeeland en ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland, in samenwerking met NiNsee, Gemeente Middelburg, Zeeuws Archief, UCR, Stichting Monument Middelburg, De Drvkkery, Switch, Cinema Middelburg, HZ Cult, Kunstbende Zeeland en MuZEEum.

black achievement maand in Zeeland

Literaire tocht met Vamba Sherif

De auteur Vamba Sherif, bekend van zijn laatste boek *Zwart*, verzorgde de Literaire Tocht van 7 tot en met 11 oktober 2019. Het bleek een déjà vu met Zeeland, omdat hij in 2003 ook al eens meewerkte aan dit educatieve programma (destijds verzorgd door COS Zeeland). Doelstelling van de Literaire Tocht is kennisoverdracht en opinievorming ten aanzien van de vier vrijheden en cross-culturele verscheidenheid in de beleving van vrijheid onder de aandacht brengen bij jongeren.

Vamba Sherif verzorgde tien literaire presentaties op tien Zeeuwse onderwijsinstellingen: Scalda Middelburg en Vlissingen, Odyzee college Kloetinge en Middelburg, Reynaertcollege en Praktijkschool Hulst, Lodewijkcollege Terneuzen, Nehalennia Middelburg, Scheldemond College Vlissingen en CSW de Perre Middelburg. Ruim 400 jongeren woonden de presentaties bij. In samenwerking met De Drukkerij Middelburg, werd een openbare lezing georganiseerd op 7 oktober.

Vamba Sherif schreef speciaal voor de Zeeuwse jongeren de novelle 'Sundiata'. Tijdens de gastlessen droeg hij voor uit eigen werk en ging hij met de jongeren in gesprek over zijn eigen vlucht- en levensverhaal en over racisme en discriminatie. Na afloop ontvingen de leerlingen een exemplaar van de novelle Sundiata.

Sundiata was één van de grootste koningen van Afrika. Hij was de eerste koning van Mali. Hij kwam aan de macht in de 13de eeuw en breidde zijn koninkrijk uit tot gebieden in het huidige Mali, Guineé, Sierra Leone, Liberia, Ivoorkust en Burkina-Faso. Maar als kind had hij een moeilijk begin. Hij liep mank en had moeite met praten. Bovendien moest hij veel andere zaken overwinnen: hij vluchtte voor zijn leven en vocht voor zijn eigen vrijheid en die van zijn volk. Tot de dag van vandaag wordt zijn verhaal in epische gedichten en liederen bezongen.

Film by the Sea

De 21ste editie van filmfestival Film by the Sea in Vlissingen werd in 2019 door 3525 Zeeuwse studenten van het mbo, hbo en door vo-leerlingen uit Zeeland bezocht.

De rode draad door alle filmvoorstellingen heen waren de thema's mensenrechten en vrijheid. In samenwerking met Movies That Matter werden zeven films geselecteerd. De films zijn allemaal voorzien van een educatieprogramma, de beschikbare lesbrieven zorgden ervoor dat leerlingen goed voorbereid een bezoek konden brengen aan Film by the Sea.

What Will People Say meest bezocht

What Will People Say van regisseur Iram Haq werd door de scholen het meest bezocht, maar liefst 1150 studenten zagen de film. In 2018 won de film de prijs van de Jongerenjury van Film by the Sea als beste film uit de jongerenjurycompetitie. What Will People Say vertelt het verhaal van de zestienjarige Nisha. Ze is net als haar Noorse leeftijdsgenoten, met één verschil: Nisha moet alles stiekem doen omdat ze volgens Pakistaanse tradities wordt opgevoed. Na een onschuldig lijkende zoen belandt de tiener in een draaikolk van woede en schaamte. Voor haar familie is ze een lopend schandaal dat geneutraliseerd moet worden, goedschiks of kwaadschiks.

De film werd beoordeeld met een 7,7. De jonge bezoekers werden actief betrokken bij het programma van de film: de film werd ingeleid door een presentator en er werden verschillende stellingen voorgelegd. Twee gastsprekers deelden hun eigen ervaring in een situatie waarin zij niet konden zijn wie ze wilden zijn.

Documentaires

Naast speelfilms waren ook verschillende documentaires onderdeel van het programma. Studenten van Scalda bezochten de vertoning van Schuldig: een documentaire reeks van de NPO waarin verschillende mensen uit Amsterdam Noord worden gevolgd in hun dagelijks leven met schulden. Een illusionist liet voorafgaand en na afloop van de documentaire door middel van verschillende illusies zien hoe schulden werken en hoe je jezelf voor de gek kunt houden.

Honderd studenten van de opleiding Leraar Basisonderwijs van de HZ University of Applied Sciences bekeken de documentaire De kinderen van juf Kiet. Na afloop van deze indrukwekkende film gingen de studenten in gesprek met regisseurs Petra en Peter Lataster.

75 jaar Vrijheid

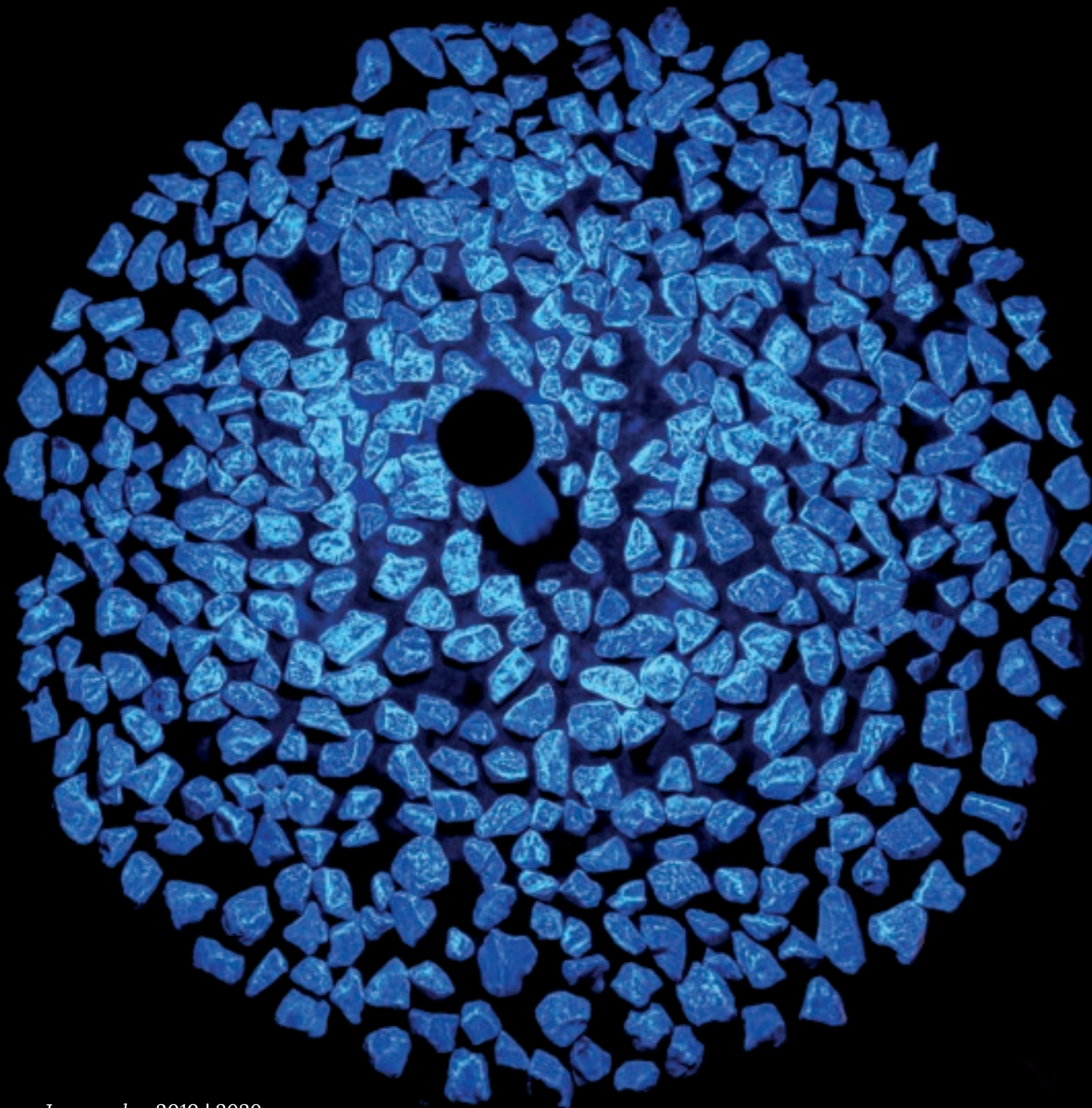
In het kader van 75 jaar Vrijheid werd de Franse film Un sac de billes vertoond. Deze boekverfilming gaat over twee broertjes die samen het door Nazi's bezette Parijs ontvluchten en daarbij op zichzelf aangewezen zijn. Dankzij een dosis moed en vindingrijkheid weten ze te ontsnappen naar Nice. Lisa Wade (bekend van o.a. Het Klokhuis) ging tijdens de voorstelling in gesprek met Herman Polak. Hij heeft tijdens de Tweede Wereldoorlog drie jaar ondergedoken gezeten bij achttien verschillende gezinnen. Door de aanwezigheid van de gastspreker had de film extra veel impact. Studenten beoordeelden het programma met een 8,8.

Andere films uit het programma waren onder andere Love, Simon en Anote's Ark. Deelnemende scholen hebben aangegeven zeer tevreden te zijn met hun deelname aan het educatieprogramma van Film by the Sea.

☆☆☆
2020

Holocaust Memorial Day

Op 27 januari 2020 was het 75 jaar geleden dat concentratie- en vernietigingskamp Auschwitz werd “bevrijd”. Over heel de wereld wordt jaarlijks op deze datum stilgestaan bij deze gebeurtenis en bij de verschrikkingen van de Holocaust.

Ook uit Zeeland zijn tijdens de Tweede Wereldoorlog Joden weggerukt en vermoord. Om ook stil te staan bij deze slachtoffers was in een aantal Zeeuwse gemeenten het tijdelijke Holocaustmonument ‘Levenslicht’ te zien. ‘Levenslicht’ van kunstenaar Daan Roosegaarde maakte deel uit van een landelijk project van het Nationaal Comité 4 en 5 mei waaraan meer dan 150 Nederlandse gemeenten deelnamen. Met in totaal 104.000 lichtgevende stenen – gelijk aan het aantal slachtoffers uit Nederland – stond het kunstwerk symbool voor de impact van de Holocaust. De stenen werden verdeeld over de verschillende gemeenten waar Joden, Roma en Sinti woonden en hun leven leefden.

In Middelburg was ‘Levenslicht’ van 27 januari t/m 3 februari 2020 te zien op het Abdijplein. De sobere en indrukwekkende onthulling van het monument bestond uit toespraken van onder meer gedeputeerde Pijpelink, burgemeester Bergmann en de voorzitter van de Joodse Gemeente Zeeland, de heer Jongeneel. In haar toespraak benadrukte gedeputeerde Pijpelink het belang van de herdenking van de Holocaust. “Het is onze opdracht en taak als samenleving en overheid om aan de jongere generatie uit te leggen wat er gebeurde in die Tweede Wereldoorlog. Om ervoor te zorgen dat verhalen verteld blijven en zo al die onschuldige slachtoffers van een verwerpelijke ideologie levend te houden. Niemand leeft om daarna zonder betekenis in vergetelheid te raken.”

De toespraken werden afgewisseld met muziek van componisten die tijdens de oorlog niet gespeeld mocht worden en het leggen van de laatste lichtgevende stenen. De avond werd afgesloten met een Joods gebed door de heer Smit, chazan van de Joodse Gemeente Zeeland en het spelen van het Israëliësch volkslied HaTikva (‘De Hoop’) vanaf de Lange Jan door de stadsbeiaardier.

Herdenking Slavernijverleden

Ieder jaar vindt Ketj Koti Zeeland plaats, een terugkerend feest rond 1 juli ter viering van de afschaffing van de slavernij. Op 1 juli zelf vond een ceremonie plaats bij de Balans in Middelburg. Er werden speeches en gedichten voorgedragen, waarna er kransen werden gelegd.

Dit jaar is de krans van de Provincie Zeeland door gedeputeerde Harry van der Maas gelegd.

Tentoonstelling 'De Tweede Wereldoorlog in 50 foto's'

In het kader van 75 jaar vrijheid was de tentoonstelling, 'De Tweede Wereldoorlog in 50 foto's' (Zeeuwse Canon) van 22 augustus tot en met 5 september 2020 in de ZB in Middelburg te zien. Gedeputeerde Anita Pijpelink opende de tentoonstelling op 21 augustus met aanwezigheid van een beperkt gezelschap, waaronder de negentigjarige mevrouw Adriaanse, een ooggetuige, uit Middelburg.

Reizende tentoonstelling

ZB voert het beheer van de reizende tentoonstelling. Zo was deze te zien in Groede Podium en in de openbare bibliotheek van Hulst en Terneuzen. De tentoonstelling wordt beschikbaar gesteld aan scholen van het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

De pop-up tentoonstelling met de regionale foto's van de provincie Zeeland is niet alleen visueel aantrekkelijk, maar bestaat vooral uit foto's die hun zeggingskracht ontleenen aan de indringende verhalen die erachter schuilgaan. De foto's zijn afkomstig uit verschillende beeldbanken en privécollecties. De tentoonstelling is gemaakt op initiatief van het NIOD-instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies. De 50 foto's uit deze tentoonstelling zijn ook te zien op de afzonderlijke provinciale sites op www.in100fotos.nl.

Landelijke canon

Vijf foto's uit de Zeeuwse Canon maken deel uit van de landelijke Canon van 100 foto's, waarbij ook een boek is gepubliceerd, getiteld De Tweede Wereldoorlog in honderd foto's.

Film by the Sea Educatie programma

In 2020 hebben 2039 leerlingen en studenten uit het voorgezet onderwijs, het mbo en het hbo deelgenomen aan het educatieprogramma van Film by the Sea in september. Voor de ontwikkeling van het educatieaanbod werkte Film by the Sea samen met Movies That Matter.

Een kwalitatief sterk verdieppingsprogramma

De samenwerking met Movies That Matter zorgt voor een kwalitatief sterk educatieaanbod. De films uit deze selectie worden allemaal voorzien van een inhoudelijk programma met lesmateriaal dat aansluit op thema's van de Four Freedoms. Dat zorgt voor extra verdieping, discussies en een beter beeld van de achtergrond van de films.

De best bezochte educatievoorstellingen zijn *Les Misérables* (609 bezoekers), *Vechtmeisje* (499 bezoekers) en *The Peanut Butter Falcon* (372 bezoekers). Andere films die vertoond werden binnen het educatieprogramma zijn *Un Sac de Billes*, *Fruitvale Station*, *Black Panther* en *De Piraten van Hiernaast*.

Les Misérables

Les Misérables neemt de leerlingen mee in het verhaal van agent Stéphane op zijn eerste werkdag in de Parijse voorstad Montfermeil, waar hij een onderwereld ontdekt waar spanningen tussen verschillende groepen de sfeer bepalen.

Voorafgaand aan de filmvertoning bracht acteur Mahfoud Mokeddem een monoloog waarin hij de studenten meeneemt in zijn persoonlijke ervaringen, een situatie waarin etnisch profileren centraal staat. Door middel

van stellingen werd de film op een interactieve en vooral indrukwekkende manier ingeleid.

Vechtmeisje

Vechtmeisje draait om zelfbeheersing en acceptatie. Bo moet verhuizen omdat haar ouders in vechtscheiding liggen en gaat met haar broer en moeder wonen in een Amsterdamse buitenwijk. Daar gaat ze na een introductie van buurmeisje Joy bij de kickboksclub.

Oud-bokskampioen Krista Fleming nam de leerlingen voorafgaand, tijdens en na de film mee door het verhaal. Zelf geeft Krista weerbaarheidstrainingen, zo kon de film

worden gekoppeld aan de vraag hoe je door middel van sporten je emoties kunt beheersen. De moderatie door Krista zorgde ervoor dat leerlingen in de zaal hun eigen verhaal durfden te delen.

Samenwerking met Provincie Zeeland

Met de bijdrage van de Provincie Zeeland en Four Freedoms door het jaar heeft Film by the Sea naast bovenstaande verdieppingsprogramma's ook Klokhuis presentatrice Nienke de la Rive Box kunnen inschakelen voor moderatie van *The Peanut Butter Falcon* en heeft kinderboekenschrijver Reggie Naus hbo-studenten Leraar

Basisonderwijs meegenomen in het proces van het schrijven van kinderboeken. De bijdrage van de Provincie Zeeland biedt scholen in heel Zeeland de kans om het festival te bereiken door gratis busvervoer.

Beoordeling

Het filmaanbod is door de docenten beoordeeld met een 8,9. Het verdieppingsprogramma kreeg een 8,4. Het programma sluit goed aan op het curriculum van de opleidingen: "Vooral de interruptie tijdens de film gaf voor mij als docent meerwaarde om naar de film te gaan als lesonderdeel!"

 black
achievement
month

 black
achievement
month

 black
achievement
month

 black
achievement
month

 black
achievement
month

 black
achievement
month

 black
achievement
month

 black
achievement
month

 black
achievement
month

 black
achievement
month

 black
achievement
month

 black
achievement
month

Black Achievement Month

In oktober 2020 vond de tweede editie van de Black Achievement Month (BAM) in Zeeland plaats. De BAM is een Nederlands evenement dat elk jaar in de maand oktober gehouden wordt in verschillende grote steden in het land. Sinds vorig jaar vinden ook in onze provincie diverse activiteiten plaats. Van exposities, voorstellingen en films tot educatieve projecten. Er worden verhalen verteld over de slavernij en de nalatenschap hiervan, maar er wordt ook gekeken naar de toekomst. Zo biedt de BAM een podium aan zwarte rolmodellen, oud en jong, en de bijzondere prestaties die zij leveren.

Rijkdom aan talenten en expertise

De tweede editie van de BAM ging het eerste weekend van oktober van start met de foto expositie Trots op Zeeland in de ZB in Middelburg. Trots op Zeeland brengt twaalf Zeeuwen met

Afrikaanse roots in beeld. Gedeputeerde Harry van de Maas opende, met dit bijzondere project van Fotoclub Mik & Klik, de Zeeuwse BAM 2020.

Door de verscherpte corona-maatregelen is een groot deel van het programma komen te vervallen. Wel kon je op zaterdag 3 oktober mee met de Slavernijwandeling door Middelburg. En volgden ruim 50 kinderen het Online Kids College van Roosevelt Junior vanuit het Suriname-depot van het Tropenmuseum in Amsterdam.

Cinema Middelburg vertoonde de hele maand oktober twee films in het kader van de BAM. Rocks van regisseur Sarah Gavron en Les Misérables van de Franse regisseur Ladji Ly. Studenten van HZ bezochten met HZ Cult dit filmprogramma.

In de Spot was de theatervoorstelling Wortels en Cassave van Onias Landveld te zien. Theatermaker Onias Landveld nam de kijker in een mix van theater, spoken word, poëzie en proza

mee van 1753 naar het nu. WordWaarde met spoken-word artiest Elten werd op 3 december ingehaald met een online-editie. De muzikale- en jongerenprojecten die tijdens de BAM geprogrammeerd stonden, zullen nu op 5 mei, tijdens het Bevrijdingsfestival 2021, te zien zijn in Vlissingen.

Vooruitblik 2021

De organisatie van de Black Achievement Month is in Zeeland in handen van ZB| Planbureau en bibliotheek van Zeeland, Stichting Slavernijmonumenten Zeeland en Provincie Zeeland in het kader van Four Freedoms door het jaar heen. Deelnemende partners van deze tweede editie waren: NiNsee, Gemeente Middelburg, Zeeuws Archief, UCR, muZEEum, De Drvkkery, Podium De Oostkerk, Schuttershof, Cinema Middelburg, HZ Cult en Popaanzee. Wij nodigen Zeeuwse culturele en maatschappelijke organisatie van harte uit met een programma aan de sluiten bij de Black Achievement Month 2021. Dan zal in de maand oktober onder andere het nieuwe dansproject TINTEN van dansgezelschap AYA in Zeeland te zien zijn.

75 jaar Verenigde Naties

Op 24 oktober 1945 werden de Verenigde Naties opgericht. Sinds die tijd zetten de VN zich in voor onder meer vrede, veiligheid en vrijheid. Lokaal, nationaal en internationaal.

Eleanor Roosevelt omschreef de VN als 'een brug om elkaar te treffen en te praten'. Zeeland is sterk verbonden met de Roosevelts. Eleanor en haar man stonden aan de wieg van de VN, maar formuleerden ook de Vier Vrijheden. Deze Vrijheden vormden het fundament voor de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Belangrijk voor vrede, veiligheid en mensenrechten wereldwijd.

Vanwege de aangescherpte Coronamaatregelen was er in het hele land helaas nog enkel op beperkte schaal aandacht mogelijk voor het jubileum van de VN. In een buitententoonstelling op het Lange Voorhout in Den Haag stonden 75 persoonlijke verhalen centraal van ooggetuigen, hulpverleners, militairen, activisten en anderen over de impact van de VN op hun persoonlijk leven. Een deel van deze tentoonstelling was tot half november ook te zien op de Koningsbrug in Middelburg. Ook werden in het hele land historische gebouwen en opvallende plekken kleurrijk uitgelicht in het kenmerkende VN-blauw. In de Abdij in Middelburg werd de Kloostergang als erbetoon blauw aangelicht.

Namens de Provincie Zeeland en de 13 Zeeuwse gemeenten feliciteerde de commissaris van de Koning Polman de Verenigde Naties in een speciale videoboodschap. Ook bedankte hij de organisatie voor het vele goede werk dat zij doen. In zijn boodschap benadrukte de commissaris van de Koning dat de coronapandemie aantoont dat we internationaal verbonden zijn en dat de kleinste daad van solidariteit en medemenselijkheid een groot verschil kan maken. Dat was 75 jaar geleden zo en dat is vandaag de dag nog net zo belangrijk.

Niet voor niets heeft de Roosevelt Foundation in 2020 besloten de International Four Freedoms Award toe te kennen aan de Verenigde Naties. Omdat het in 2020 vanwege corona niet lukte, zal de award in 2021 alsnog aan de VN worden uitgereikt.

Literaire Tocht met Natascha van Weezel

Het educatieve project de Literaire Tocht voor leerlingen (en docenten) van het Zeeuws voortgezet- en beroepsonderwijs vindt jaarlijks plaats in het kader van de Four Freedoms Door Het Jaar Heen. Voor dit project nodigt ZBl Planbureau en Bibliotheek van Zeeland een auteur uit om een verhaal te schrijven over vrijheid en verdraagzaamheid. De auteur bezoekt vervolgens scholen en leerlingen ontvangen na de gastles een speciale literaire uitgave, die in eigen beheer van ZB wordt uitgegeven.

De Literaire Tocht kent in Zeeland inmiddels een lange traditie. Auteurs die in het verleden hebben meegewerkt zijn onder andere: Abdelkader Benali, Rodaan Al Galidi, Mounir Samuel, Anousha Nzume en Raoul de Jong. Afgelopen jaar verbonden twee auteurs hun naam aan de Literaire Tocht. Auteur en journalist Natascha van Weezel en de Vlaamse auteur Dalilla Hermans.

Natascha van Weezel

Natascha van Weezel (1986) debuteerde met het boek *Magere jaren*. In 2015 verscheen *De derde generatie*, over kleinkinderen van Holocaustoverlevenden. In 2017 volgde *Thuis bij de vijand*. In 2018 maakte ze de vierdelige documentaireserie *Natascha's Beloofde Land* voor de VPRO. Ook schreef ze het scenario voor de YouTube hit *Anne Frank - Het videodagboek*. Haar meest recente boek, *Nooit meer Fanta kwam uit* in het voorjaar van 2020. Voor de Literaire Tocht schreef zij het essay *Super Powers*.

In november bezocht van Weezel een aantal Zeeuwse scholen. Ze sprak met studenten van de Opleiding NT2 (Nederlands als tweede taal) van Mbo Scalda in Middelburg tot vierdejaars leerlingen van Scheldemond in Vlissingen over haar essay *Super Powers* en nam ze hen mee in haar persoonlijke zoektocht. Van jongs af aan hoorde zij in haar familie verhalen over de Tweede Wereldoorlog. En worstelde ze jarenlang met haar (Joodse) identiteit. Ze begon aan een zoektocht naar zichzelf en

leerde wat ze écht belangrijk vond in het leven: strijden tegen discriminatie, uitsluiting en antisemitisme. Haar lessen maakten indruk en leerlingen vroegen na afloop van de les vrijwel allemaal om een handtekening van de auteur in hun boekje.

Dalilla Hermans

In dezelfde uitgave is naast het essay van Van Weezel ook de novelle van de Vlaamse auteur en journalist Dalilla Hermans te

vinden. Ook Hermans strijdt met haar boeken, theatervoorstellingen en columns in de Vlaamse krant *De Standaard* tegen ongelijkheid, discriminatie en racisme. Speciaal voor de Literaire Tocht schreef zij de novelle *Zero*. De gastlessen van Dalilla Hermans zijn door de verscherpte corona-maatregelen in oktober komen te vervallen en zijn doorgeschoven naar juni 2021.

annefrank

videotagebuch

2

EXTRA Discriminatie
Frank videodagboek

EXTRA

★★★★
**FOUR
FREEDOMS**
door het jaar
heen

COLOFON

Tekst en opmaak:

- werkgroep Four Freedoms door het jaar heen

Fotografie:

- Anda van Riet
- Provincie Zeeland
- Ben Houdijk
- Joel Frijhof
- Lex de Meester